

DRET DEL TREBALL

Introducció històrica al dret del treball

1

Óscar Requena Montes

Dep. de Dret del Treball i de la Seguretat Social

Universitat de València

1. DRET I TREBALL

○ Dret

- 10. *m.* Facultat de fer o d'exigir tot allò que la llei o l'autoritat estableix a favor nostre, o que el propietari d'una cosa ens permet sobre aquesta.
- 11. *m.* Facultats i obligacions que deriven de l'estat d'una persona, o de les seues relacions respecte als altres.
- 12. *m.* Justícia, raó.
- 13. *m.* Conjunt de principis i normes, expressius d'una idea de justícia i d'ordre, que regulen les relacions humanes en tota societat i l'observança dels quals es pot imposar de manera coactiva.
- 14. *m.* Ciència que estudia el dret (13).

1. DRET I TREBALL

1. “Pablo Alborán presenta el seu nou treball” / “Avui hem de lliurar el treball de sociologia” (producte).
2. “Fa un treball molt bo per al poble” / “Aquesta màquina treballa 24 hores al dia” (funció).
3. “Em costa molt de treball alçar-me al matí” (esforç).
4. “Tenim molt de treball a l'estiu” (faena, demanda).
5. “No arribe al treball fins a les 9” (centre o lloc).
6. “Ell treballa com a mestre de casa” / “Mai no es cansa de treballar la terra” (activitat amb fi... productiu?).
7. “La inversió pública crea treball” / “Estic buscant treball desesperadament” (ocupació).
8. “El dret del soci industrial a participar dels beneficis prové del seu treball” (*versus* capital).

1. DRET I TREBALL

○ Treball

- 1. *m.* Acció i efecte de treballar
 - Treballar:
 - 1. *intr.* Ocupar-se en qualsevol activitat física o intel·lectual.
 - 2. *intr.* Tenir una ocupació remunerada en una empresa, una institució, etc.
- 2. *m.* Ocupació retribuïda.
- 6. *m.* Esforç humà aplicat a la producció de riquesa, en contraposició a capital.

1. DRET I TREBALL

○ Dret del treball

- 1. *m.* Dret que es refereix a les **relacions** de treball i als drets i deures dels treballadors.
 - Treballar per altri (treball en sentit general).
 - Relació jurídica: civil?, mercantil? o laboral (treball en sentit estricte)?

○ Estatut dels treballadors o Estatut dels ocupats?

- **Àmbit d'aplicació (art. 1.1, ET)**
 - “Aquesta llei s'aplica als treballadors que voluntàriament presten servicis retribuïts per compte d'altri i dins de l'àmbit d'organització i direcció d'una altra persona, física o jurídica, denominada ocupador o empresari”.
 - Però... cada norma laboral tria el seu àmbit d'aplicació.

2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL DRET DEL TREBALL

- Partint de l'edat mitjana: servitud
- Edat moderna: sistema gremial
- Un salt cap a la llibertat i la igualtat (1789)
- Revolució Industrial: la *qüestió social*
 - Drets d'associacionisme obrer, negociació col·lectiva i vaga.
 - Estat: de la legislació del treball al contracte de treball.

3. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL DRET DEL TREBALL A ESPANYA

- Codi civil (1889): dret individualista del treball
 - Contracte d'arrendament d'obres o serveis: executar una obra o prestar un servei a una altra persona per un preu cert.
 - Repressió de l'associacionisme obrer.
 - Primeres lleis laborals (1873-1923).
- La dictadura de Primo de Rivera (1923-1930)
 - Codi de treball (1926): regulació limitada.
- La Segona República (1931-1939)
 - Llei de contracte de treball (1931): progressista.
- El període franquista (1939-1976)
 - Llei de contracte de treball (1944): nega el conflicte.
 - Llei de relacions laborals (1976).
- La transició política i la Constitució Espanyola
 - Llibertat d'empresa *vs.* drets dels treballadors.

4. DRET DEL TREBALL: FUNCIONS I MODEL TRADICIONAL

- Finalitat inicial: **protecció del treballador**
- Normes imperatives
- Irrenunciabilitat de drets (art. 3.5, ET): “Els treballadors no poden disposar vàlidament, abans o després de l’adquisició, dels drets que tinguen reconeguts per disposicions legals de dret necessari. No poden tampoc disposar vàlidament dels drets reconeguts com a indisponibles per conveni col·lectiu”.
- Paràmetres sobre els quals es construeix:
 - Ocupació **permanent a temps complet**.
 - El **contracte** de treball com a eix.
 - **Ocupador** com a **únic** subjecte responsable.

5. DRET DEL TREBALL ACTUAL: DAVANT DE LA GLOBALITZACIÓ

- Finalitat: **marc *neutre* de conflicte industrial**
- **Submissió** del dret del treball a l'economia i a l'ocupació
 - **Competitivitat** nacional i internacional.
 - **Crisis** econòmiques.
- Nous **objectius** (afegits)
 - Protegir la capacitat productiva de l'**empresa**.
 - Protegir de l'**atur**.

5. DRET DEL TREBALL ACTUAL: DAVANT DE LA GLOBALITZACIÓ

- La **resposta**, en forma de:
 - Desregulació
 - Canvis en el paper del conveni col·lectiu i l'autonomia individual.
 - Graduació de la protecció dispensada al treballador
 - En la regulació i en l'aplicació d'aquesta.
 - **Flexibilitat**
 - D'entrada: contractes atípics.
 - Interna: mobilitat funcional i geogràfica i MSCT.
 - D'eixida: acomiadaments.

6. DRET DEL TREBALL ACTUAL: LA *FLEXISEGURETAT*

- **Idea**
 - **Equilibri** entre flexibilitat i seguretat.
- **Flexibilitat:** per a afavorir les *transicions*
 - Educació-formació-ocupació.
 - Rotació entre llocs de treball.
 - Ocupació-atur.
 - Conciliació de la vida laboral i personal.
- **Seguretat**
 - Seguretat **en l'ocupació.**
 - **Progrés** en la vida **professional.**

6. DRET DEL TREBALL ACTUAL: LA FLEXISEGURETAT (SEGONS EL CESE)

FLEXIBILITAT

- Quantitativa externa: acomiadament i contractes temporals.
- Quantitativa interna: temps de treball.
- Funcional interna: mobilitat funcional a través de la polivalència.
- Financera: salari.

SEGURETAT

- Al lloc de treball.
- Laboral: en l'ocupació mitjançant l'ocupabilitat (formació).
- De conciliació laboral i personal.
- De rendes: ingressos.

Dictamen del Comitè Econòmic i Social
Europeu

(DOUE 27.10.2007 C-256/20)

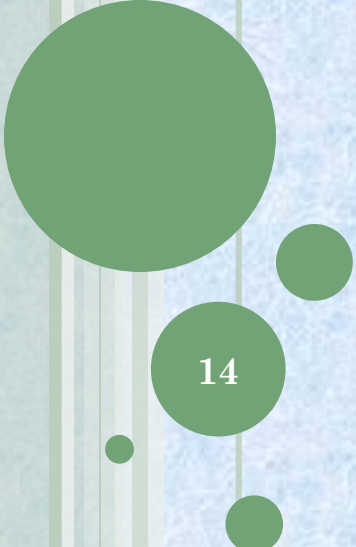
7. CRÍTICA A LA FLEXIBILITAT

○ A favor

- “Més val una ocupació precària que la desocupació”.
- Protegir excessivament davant de l'**acomiadament** produeix **segmentació**:
 - Treballadors interns *vs.* treballadors externs.
- L'alta protecció per **desocupació** genera **desmotivació** per a treballar.

○ En contra

- “El dret del treball no genera ni destrueix ocupació”.
- La protecció davant de l'**acomiadament** fomenta inversió empresarial en **formació** i **lleialtat** del treballador.
- Davant de l'**atur**: polítiques eficaces.
 - “El treballador no sol voler estar desocupat”.
- Mercats de treball diferents en cada estat.

TEMA 1

EL CONTRACTE DE TREBALL

Àmbit d'aplicació del DT

El treballador

14

Óscar Requena Montes
Dep. de Dret del Treball i de la Seguretat Social
Universitat de València

1. ÀMBIT D'APLICACIÓ DEL DRET DEL TREBALL

- **Problemàtica de la determinació de l'àmbit del DT**
 - Diversos règims jurídics del treball
 - Art. 1.2, LOLS: “Als efectes d'aquesta Llei, es consideren **treballadors** tant els que siguen subjectes d'una **relació laboral** com els que ho siguen d'una **relació de caràcter administratiu o estatutari al servei de les administracions públiques**”.
 - Art. 3.1, LPRL (Llei 31/1995): també s'aplica a les relacions de caràcter administratiu o estatutari al servei de les administracions públiques i, parcialment, a d'altres.
 - Art. 7.1, LGSS (RDL 8/2015): també s'aplica als treballadors per compte propi o autònoms, als socis treballadors de cooperatives de treball associat, als estudiants i als funcionaris públics, civils i militars.
 - La CE no defineix el concepte de treballador.
 - Necessitat d'identificar l'àmbit d'aplicació de l'ET.

1. ÀMBIT D'APLICACIÓ DEL DRET DEL TREBALL

- **El contracte de treball:** és el contracte pel qual es regula la relació entre un empresari o ocupador i un treballador.
- **Causa:** intercanvi entre treball i remuneració
 - És un pacte entre dues persones mitjançant el qual l'una (el treballador) acorda fer **treball subordinat**, i l'altra (l'empresari) s'obliga a pagar un **salari garantit**.
- 1. Altres contractes similars.
- 2. Pressupòsits substantius del contracte de treball.
- 3. Elements de qualificació de la relació laboral.
- 4. Les activitats excloses, les relacions laborals especials, el treball autònom i els TRADE.

1. ÀMBIT D'APLICACIÓ DEL DRET DEL TREBALL

○ **Coexistència amb altres contractes**

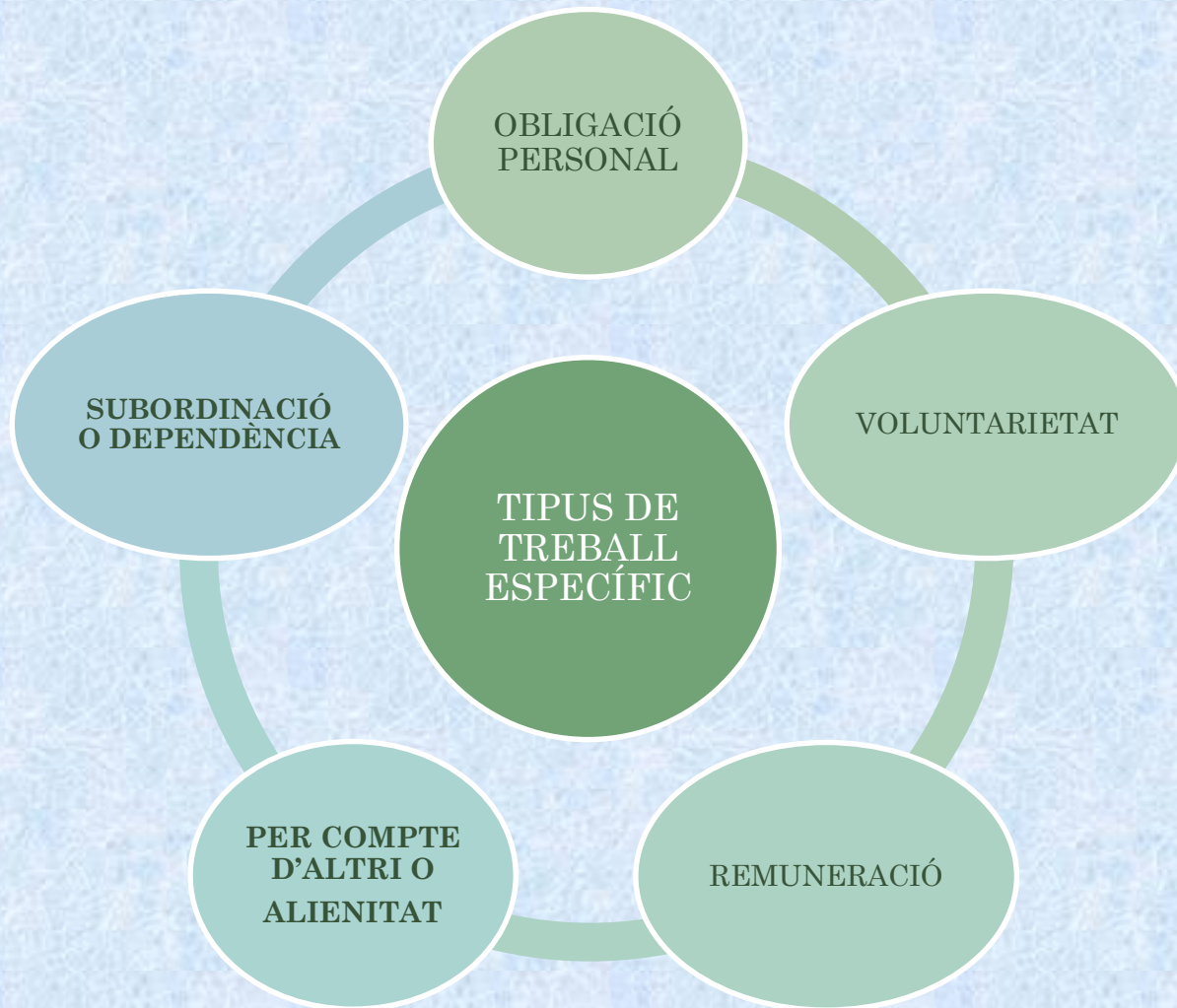
- Arrendament d'obres o serveis (art. 1544 i seg., CC)
 - “Una de les parts s'obliga a executar una obra o a prestar a l'altra un servei per un preu cert”.
 - Hi manca dependència.
- Contracte civil d'execució d'obra (art. 1588 i seg., CC)
 - “Convenient que qui l'execute hi pose només el seu treball o la seua indústria, o que també subministre el material”.
- Mandat (art. 1709 i seg., CC)
 - “S'obliga una persona a prestar algun servici o fer alguna cosa per compte o encàrrec d'una altra”.
 - El mandant autoritza el mandatari a fer negocis jurídics en nom seu, amb una certa autonomia. El mandatari *substitueix* la figura del mandant.

1. ÀMBIT D'APLICACIÓ DEL DRET DEL TREBALL

○ Coexistència amb altres contractes

- De societat (art. 1665 i seg., CC)
 - “Dues o més persones s’obliguen a posar en comú diners, béns o indústria amb intenció de repartir-se els beneficis”.
 - Hi manca alienitat. Hi ha zones difuses com les societats laborals i cooperatives.
- Agència (art. 1 i seg. de la Llei 12/1992)
 - L’agent “s’obliga davant de l’altra part de manera continuada o estable a canvi d’una remuneració, a promoure actes o operacions de comerç per compte d’altri, o a promoure’ls i concloure’ls per compte i en nom d’altri, com a intermediari independent, sense assumir, llevat de pacte en contrari, el risc i ventura d’aquestes operacions”.

2. NOTES DEFINITÒRIES O PRESSUPÒSITS SUBSTANTIUS DE LA RELACIÓ LABORAL (ART. 1.1, ET)

2. NOTES DEFINITÒRIES O PRESSUPÒSITS SUBSTANTIUS DE LA RELACIÓ LABORAL (ART. 1.1, ET)

- **Art. 1.1, ET:** “treballadors que voluntàriament presten serveis retribuïts per compte d'altri i dins de l'àmbit d'organització i direcció d'una altra persona, física o jurídica, denominada ocupador o empresari”.
 - Apartat 13 de la [Recomanació núm. 198 de l'OIT](#).
 - Art. 1.4, ET: espanyols que treballen a l'estranger.*
- **PERSONALITAT**
 - Compromís personalíssim: no hi ha substitució del treballador.
 - Encara que s'admet de manera excepcional.
- **RETRIBUCIÓ**
- Art. 26.1, ET: “Es consideren salari totes les percepcions econòmiques dels treballadors, en diners o en espècie, per la prestació professional dels serveis laborals per compte d'altri, tant si retribueixen el treball efectiu, siga quina siga la forma de remuneració, com els períodes de descans computables com de treball”.

3. NOTES DEFINITÒRIES O PRESSUPÒSITS SUBSTANTIUS DE LA RELACIÓ LABORAL (ART. 1.1, ET)

- **VOLUNTARIETAT**
- Derivació del principi de llibertat:
 - Valor i dret de la persona en la CE (art. 1.1 i 17.1, CE).
- Un element essencial és la prestació de consentiment (art. 1.1, ET; art. 1254, 1258 i 1261, CC).
- Prohibició de treballs forçosos (art. 25.2, CE; Convenis 29 i 105, OIT).
- Dret d'elecció d'ofici (art. 35.1, CE).
- Prohibició de contracte vitalici (art. 1583, CC).
- Dret a extingir la relació laboral (amb preavis, si s'escau).

3. NOTES DEFINITÒRIES O PRESSUPÒSITS SUBSTANTIUS DE LA RELACIÓ LABORAL (ART. 1.1, ET)

○ ALIENITAT

- **Manifestacions tradicionals**

- **En el risc:** remuneració fixa i regular (quantitat i mode de pagament); sense provisió dels mitjans o instruments de treball; sense participar en els beneficis.
- **En el fruit:** sense participar en pèrdues o despeses; sense apropiar-se el resultat del treball.
- **En el mercat:** el client és de l'empresari.

○ DEPENDÈNCIA

- **Manifestacions tradicionals:** assistència regular al lloc de treball; submissió a la jornada completa de treball i horari regular; existència d'ordres i instruccions de l'empresari; prestació en exclusivitat per a un empresari; uniforme en presència dels clients; necessitat de donar compte a l'empresari del treball realitzat; exercici del poder disciplinari.
- **Concepció actual més flexible:** treballar dins del “cercle orgànic, rector i disciplinari d'un ocupador o empresari”.

3. ELEMENTS DE QUALIFICACIÓ

- **Principi de realitat:** irrellevància del *nomen iuris*
 - Ignorància de les parts o voluntat maliciosa d'ocultar-la o, de vegades, d'aparentar-la:
 - Motius econòmics i de responsabilitat.
- **Presumpció de laboralitat:** art. 8.1, ET
 - STS de 10 d'abril de 1995 (Rec. UD 2060/1994), sobre guia turístic: “si s'estima que estem davant d'un supòsit dubtós, condueix a la consideració de laboral de la relació debatuda”.
- Utilització d'un **sistema d'indicis**
 - **Valor dels indicis** en la qualificació.
 - La regulació de l'activitat per part de la **negociació col·lectiva** és un indicati de laboralitat.
 - Anàlisi **global i conjunt** de dades.
 - Rellevància de **factors socials** de naturalesa no jurídica.

4. TIPUS D'EXCLUSIONS (ART. 1.3, ET)

○ **CONSTITUTIVES**

- Per raons de política jurídica.
- **FUNCIONARIS PÚBLICS.**
- **TRANSPORTISTES.**

○ **DECLARATIVES**

- Aquelles en què **manca almenys un element** definitori de la relació laboral.
- **LLISTA OBERTA** (art. 1.3.g, ET).

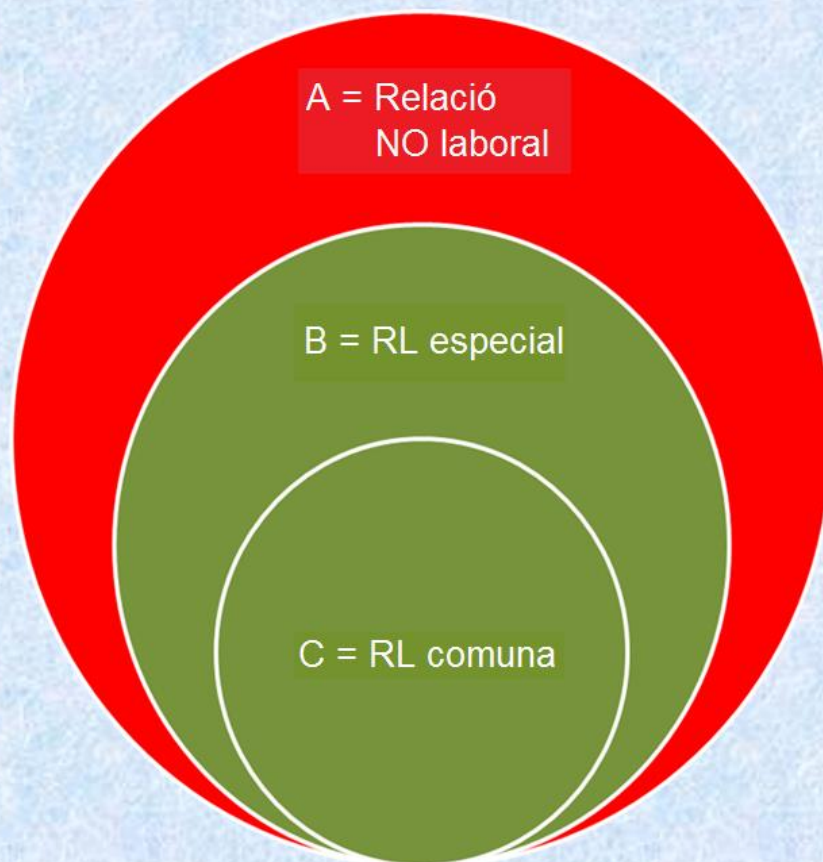
4.1. EXCLUSIONS DECLARATIVES: LLISTA (ART. 1.3, ET)

- a) La relació de servei dels funcionaris públics...
- b) Les prestacions personals obligatòries.
- c) L'activitat que es limita, purament i simple, al mer exercici del càrrec de conseller o membre dels òrgans d'administració en les [...] societats...
- d) Els treballs fets a títol d'amistat, benevolència o bon veïnatge.
- e) Els treballs familiars...
- f) Intermediaris en operacions mercantils [...] obligats personalment a respondre de la bona fi de l'operació i que n'assumeixen el risc i ventura.
- g) Els treballs que es fan en desenvolupament d'una relació diferent de la que defineix l'apartat 1.

- Autònoms

4.1. EXCLUSIONS DECLARATIVES: INTERMEDIARIS EN OPERACIONS MERCANTILS COM A AGENTS COMERCIALS

○ INTERMEDIARIS EN OPERACIONS MERCANTILS

4.1. EXCLUSIONS DECLARATIVES: INTERMEDIARIS EN OPERACIONS MERCANTILS COM A AGENTS COMERCIALS

○ INTERMEDIARIS EN OPERACIONS MERCANTILS (art. 1.3.f, ET)

- Activitat: mediació en operacions mercantils.
- Tipus de relació:
 - Mercantil (Llei 12/1992): agents comercials.
 - Laboral: * Comuna (ET).
 - * Especial (RD 1438/1985).
- **Si no hi ha alienitat:** relació mercantil (art. 1.3.f).
- **Si hi ha alienitat:** pot ser laboral o no, segons la dependència.
 - **Si hi ha dependència:** relació laboral (art. 1, Llei 12/1992).

4.1. EXCLUSIONS DECLARATIVES: INTERMEDIARIS EN OPERACIONS MERCANTILS

○ **A = relació NO laboral**

- Intervenent en operacions mercantils per compte d'un o més empresaris,
 - Però queden **personalment obligats a respondre de la bona fi -risc i ventura-** de l'operació (art. 1.3.f, ET) → hi mancaria alienitat
 - Criteri per valorar: intensitat i continuïtat de la penalització o descompte.
- Intervenent de forma **continuada** (per compte d'un o més empresaris) com a **titulars d'una organització empresarial autònoma** (és a dir, que té instal·lacions i personal propis) → hi mancaria alienitat i, especialment, dependència.

4.1. EXCLUSIONS DECLARATIVES: INTERMEDIARIS EN OPERACIONS MERCANTILS

- Però no hi ha aquesta *autonomia* (i per tant, seria relació laboral) quan...
 - **Reba instruccions del seu empresari** respecte a matèries com horaris de treball, itinerari, criteris de distribució, preus o forma de fer les comandes i els contractes.
 - Ja que **NO es consideraria titular** d'una organització empresarial autònoma (art. 1.2.b, RD 1438/1985).
 - **L'agent no puga organitzar** la seua activitat professional ni el temps dedicat a aquesta **segons els seus propis criteris**.
 - Ja que hi hauria dependència (art. 1, Llei 12/1992).

4.1. EXCLUSIONS DECLARATIVES: INTERMEDIARIS EN OPERACIONS MERCANTILS

- Si no assumeix aquest risc i hi ha dependència, és relació laboral. Però... especial o comuna?
 - **B = relació laboral especial (art. 1.1, RD 1438/1985)**
 - Representant de comerç o mediador.
 - S'obliga un o més empresaris, a canvi d'una **retribució**, a promoure o concertar **personalment** operacions mercantils **per compte d'aquests, sense assumir el risc i ventura** d'aquestes operacions.
 - **C = relació laboral comuna (art. 1.2.a, RD 1438/1985)**
 - Promouen o concerten operacions mercantils per a l'empresa (per compte d'altri) **però** hi ha **més dependència** perquè:
 - Ho fan als locals de l'empresa o tenint en l'empresa el lloc de treball.
 - Estan sotmesos a l'horari laboral de l'empresa.

4.1. EXCLUSIONS DECLARATIVES: CONSELLERS I ADMINISTRADORS DE SOCIETATS

- **CONSELLERS EN EMPRESES SOCIETÀRIES (ART. 1.3.C, ET):**
 - **EXCLOSOS: consellers i administradors de societats**
 - Art. 1.3.c de l'ET i 2 de la Llei 20/2007: activitat simple de conseller.
 - Art. 1.2 de la Llei 20/2007: conseller amb funcions de direcció i gerència.
 - **RL ESPECIAL: alts càrrecs (RD 1382/1985)**
 - Treballadors les funcions dels quals comporta la presa de decisions globals o estratègiques per a l'empresa.
 - **RL COMUNA: directius intermedis**

4.1. EXCLUSIONS DECLARATIVES: CONSELLERS I ADMINISTRADORS DE SOCIETATS

- **RELACIÓ EXCLOSA DE L'ET**
- Art. 1.3.c, ET: “L’activitat que es limita, **purament i simple**, al **mer** exercici del càrrec de conseller o membre dels òrgans d’administració en les empreses que tenen la forma jurídica de **societat**, i sempre que aquesta activitat a l’empresa **només** comporte l’exercici de tasques inherents al càrrec”.

- Autoritat generalment més alta que la de l’alt càrrec.

4.1. EXCLUSIONS DECLARATIVES: CONSELLERS I ADMINISTRADORS DE SOCIETATS

○ Relació amb l'RLE d'alts càrrecs

- Art. 1.2, RD 1382/1985: són alts càrrecs... “els treballadors que exerceixen **poders inherents** a la titularitat jurídica de l'empresa, i relatius als **objectius generals** d'aquesta, amb **autonomia i plena responsabilitat** només **limitada** pels criteris i les instruccions directes emanades de la **persona o dels òrgans superiors de govern i administració**”.
- **Incompatibilitat**: per la **teoria del vincle**, la vinculació mercantil preval sobre la laboral.

○ Relació amb l'RL comuna

- **Compatibilitat**.
- Excepció: titularitat del 50% o més de les accions
 - Perquè hi mancaria dependència i alienitat.

4.1. EXCLUSIONS DECLARATIVES: TREBALLS FAMILIARS

- Art. 1.3.e de l'ET.
- Hi manca l'**alienitat**: família = unitat econòmica.
- **Qui en queda, en principi,* exclòs?**
 - Familiars fins a **segon grau** de consanguinitat o afinitat + **convivència** amb l'empresari.
- Són, doncs, **autònoms col·laboradors** (art. 1.1, LETA)...
- “...llevat que es demostre la condició d'assalariats dels qui els porten a terme” (art. 1.3.e, ET: presumpció *iuris tantum* d'exclusió*).

4.1. EXCLUSIONS DECLARATIVES: TREBALLS FAMILIARS

- Com es demostra la condició d'assalariat del **familiar**? Acreditant...
 - Que no hi ha convivència ni dependència econòmica respecte de l'autònom titular.
 - Contracte laboral, retribució, categoria professional, sou, jornada laboral, etc.
- I encara que es demostre, si són **fills** menors de 30 anys o majors de 30 amb especials dificultats d'inserció laboral:
 - Sense protecció per desocupació (DA 10a, LETA).
 - Motiu: evitar el frau en la cotització.

4.1. EXCLUSIONS DECLARATIVES

- TREBALLS AMISTOSOS, BENÈVOLS O DE BON VEÏNATGE (ART. 1.3.D, DE L'ET)
 - Prova del caràcter amistós o benèvol.
 - Qualificació independent de l'ànim lucratiu o altruista de l'empresa.
 - El problema de les beques i pràctiques en empresa.
- PRESTACIONS PERSONALS OBLIGATÒRIES (ART. 1.3.B, ET):
 - Vegeu la diapositiva número 8 sobre la nota de voluntarietat.
- TREBALL AUTÒNOM O PER COMPTE PROPI
 - Disposició final primera de l'ET i Llei 20/2007 del treball autònom.

4.2. EXCLUSIONS CONSTITUTIVES

○ TRANSPORTISTES

- Qüestió: l'aportació del vehicle fa desaparèixer l'**alienitat**?
- Diferència entre aportació d'**indústria** i aportació d'**eina** de treball.
- STS del 26 de febrer de 1986: efecte expansiu de la laboralitat.
- Reforma de 1994: art. 1.3.g de l'ET (*iuris et de iure*).
 - Amb **autorització administrativa** (dues tones de massa màxima autoritzada).
 - Vehicles comercials de servei públic.
 - *Són transports públics els que es duen a terme per compte d'altri mitjançant retribució econòmica* (art. 62.1 de la Llei 16/1987).
 - La **propietat** o el poder de disposició de què es dispose.

○ FUNCIONARIS PÚBLICS

- Funcionaris de carrera i personal estatutari.

5. RELACIONS LABORALS ESPECIALS (ART. 2, ET)

- DA 2a, ET/1980: delegació legislativa
 - “El Govern, en el termini de divuit mesos, ha de regular el règim jurídic de les relacions laborals de caràcter especial enumerades en l'article dos d'aquesta Llei”.
- “...la regulació d'aquestes relacions laborals ha de respectar els drets bàsics reconeguts per la Constitució” (art. 2.2, ET).
- A continuació: unes quantes pinzellades sobre les raons particulars de cada RLE.
 - Remissió a l'assignatura Relacions Laborals Especials i Ocupació Pública.

5. RELACIONS LABORALS ESPECIALS (ART. 2, ET)

- **Personal d'alta direcció (RD 1382/1985)**
 - “...no inclòs en l'article 1.3.c de l'ET”: submissió a les indicacions dels consellers.
 - Relació d'elevada confiança: especial bona fe.
 - Fonts: importància de la legislació mercantil i civil.
- **Intermediaris mercantils per compte d'altri sense assumir el risc i ventura d'aquelles (RD 1438/1985).**
- **Estibadors portuaris (IV Acord per a la regulació de les relacions laborals en el sector de l'estiba portuària, de 29/7/13).**
 - Manipulació de mercaderies.
 - Duració de la prestació de serveis.
 - Contractació: SAGEP.

5. RELACIONS LABORALS ESPECIALS (ART. 2, ET)

- **Esportistes professionals (RD 1006/1985)**
 - Duració de la vida laboral: rendiment físic.
 - Noció àmplia d'esportista professional.
 - Cessió de treballadors.
- **Artistes en espectacles públics (RD 1435/1985)**
 - Inestabilitat temporal d'actuacions.
 - Contractació i capacitat de contractar.
 - Noció àmplia d'artista.
- **Empleats de la llar (RD 1620/2011)**
 - Ocupador però no *empresari*.
 - Centre de treball: la llar (intimitat, privacitat, confiança).
 - Activitat tradicionalment precària.

5. RELACIONS LABORALS ESPECIALS (ART. 2, ET)

- **Penats en institucions penitenciàries** (RD 782/2001).
 - Activitats *productives* en tallers penitenciaris.
 - Activitats en benefici de la comunitat (compliment de pena).
 - Objecte del contracte: preparació per a la futura inserció laboral.
- **Menors en centres d'internament** (art. 56.2.j, LO 5/2000; art. 39, Llei 53/2002; art. 53, RD 1774/2004).
- **Treballadors amb discapacitat en centres especials d'ocupació** (RD 1368/1985).
 - Característiques dels centres i dels treballadors.
 - Objecte del contracte: preparació per a la futura inserció en el mercat ordinari de treball.

5. RELACIONS LABORALS ESPECIALS (ART. 2, ET)

- **Residència per a la formació d'especialistes en ciències de la salut (MIR, IIR, etc.) (RD 1146/2006).**
- **Advocats en despatxos d'advocats (RD 1331/2006 i DA 1a de la Llei 22/2005).**
- ***Numerus apertus*: “Qualsevol altre treball que siga expressament declarat com a relació laboral de caràcter especial per una lleï” (art. 2.1.1, ET).**
 - Professors de religió (no docents funcionaris) en centres públics (RD 696/2007).
 - Personal laboral al servei de les AP (EBEP).
 - Personal civil en establiments militars (RD 2205/1980).

6. EL TREBALL AUTÒNOM

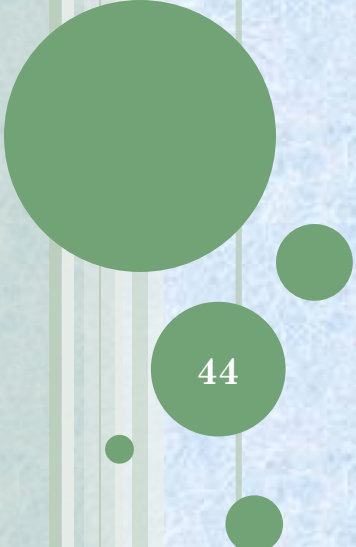
○ Llei 20/2007 de l'Estatut del treball autònom

- Regulació de drets (art. 4) i deures (art. 5).
- Forma del contracte.
- Prevenció de riscos.
- Protecció de menors.
- Garanties econòmiques.
- Protecció social.
- Drets col·lectius.

○ TRADE (capítol 2 de la Llei 20/2007)

- Realitza activitat econòmica o professional lucrativa.
- De forma habitual, personal i directa.
- Dependència: quan **rep almenys el 75% dels ingressos** per rendiments del treball del mateix client.
- Regim jurídic singular:
 - Acords d'interès professional.

TEMA 2

EL CONTRACTE DE TREBALL

Àmbit d'aplicació del DT

L'empresari (part I)

44

Óscar Requena Montes
Dep. de Dret del Treball i de la Seguretat Social
Universitat de València

1. L'EMPRESARI SEGONS EL DRET DEL TREBALL

○ Dificultat en la delimitació

- **Concepte propi** i distint del d'altres disciplines (economia, dret mercantil, etc.).
- Gran **diversitat** en les modalitats d'**agrupació** empresarial.
 - Grups empresarials.
 - Descentralització productiva.
 - Subcontractació.
- Voluntat **maliciosa** de l'empresari.
 - Motius econòmics o de responsabilitat.

1. L'EMPRESARI SEGONS EL DRET DEL TREBALL: SUBJECTES

- Empresari = **OCUPADOR** (art. 1.1, ET).
 - Art. 1.2, ET: “totes les persones, físiques o jurídiques, o comunitats de béns que reben la prestació de serveis de les persones que s'esmenten a l'apartat anterior, com també de les persones contractades per a ser cedides a empreses usuàries per empreses de treball temporal constituïdes legalment”.
- **Persona física, jurídica...** (personalitat jurídica).
- **... o comunitat de béns** (no té personalitat jurídica unitària).
 - Art. 392, CC: “Hi ha comunitat quan la propietat d'una **cosa** o d'un **dret** pertany *pro indiviso* a diverses persones”.

1. L'EMPRESARI SEGONS EL DRET DEL TREBALL: SUBJECTES

○ Unions temporals d'empreses (UTE)

- Per a fer conjuntament una obra o un servei.
- Responsabilitat solidària i il·limitada de totes les empreses davant de tercers.
- Llei 18/1982 i Llei 12/1991.

○ Agrupacions d'interès econòmic

- Personalitat jurídica pròpia.
- Responsabilitat subsidiària de les empreses o socis en cas de deutes de l'agrupació.
- Responsabilitat solidària i personal entre els socis.
- Llei 12/1991.

1. L'EMPRESARI SEGONS EL DRET DEL TREBALL: CARACTERÍSTIQUES BÀSIQUES

- **Rep la prestació de serveis**
 - Del treballador **per compte d'altri** (contracte de treball).
 - Encara que una **ETT** intervinga en el procés (contracte de treball + contracte de posada a disposició).
- Gaudeix del poder d'**ORGANITZACIÓ I DIRECCIÓ** (art. 1.1, ET).
- Aspectes **INDIFERENTS**
 - La definició donada per altres branques del dret.
 - Que tinga ànim de lucre o no (p. ex.: ocupador dels treballadors domèstics).
 - Que siga una entitat privada o pública.
- **En comparació amb el dret mercantil**
 - Empresari que no és ocupador.
 - Ocupador que no és empresari.

2. EL CONCEPTE D'EMPRESA EN L'ESTATUT DELS TREBALLADORS

- **Empresa:** no definida en l'ET, encara que hi ha referències freqüents amb diversos significats (STS de 24 d'octubre de 1988):
 - Sentit subjectiu: **ocupador**, com una de les parts del contracte de treball (art. 12.6, 22.1, 39.4 i 40.4, ET).
 - Sentit objectiu: **unitat organitzativa**, una organització de recursos materials i humans dirigits per l'empresari a l'obtenció d'un **fi**, que és la **producció** de béns i serveis (art. 1.1, 1.3.c i 4.1.g, ET).

3. CENTRE DE TREBALL

○ Definició (art. 1.5, ET)

- “La unitat productiva amb una organització específica que està donada d’alta com a tal davant de l’autoritat laboral”.

➤ Unitat tècnica de producció

- Distinta del concepte d’empresa i del lloc físic de treball (com ara la fàbrica, el taller, el magatzem...).

➤ Organització específica dins de l’organització general de l’empresa:

- Idea: una empresa pot tenir diversos centres de treball.

➤ Registrat davant de l’autoritat laboral: requisit formal

- Comunicació prèvia o en els 30 dies següents a l’obertura.

3. CENTRE DE TREBALL

- **Concepte no unànime** → art. 2.a del [Decret 171/2004](#)
 - “qualsevol àrea, edificada o no, en què els treballadors hagen de romandre o a la qual hagen d’accedir per raó del seu treball”.

- **Centres especials**
 - Centres de treball “mòbils o itinerants” (art. 40.1, ET).
 - Faena al mar.
 - Embarcacions: província on hi ha el port base (art. 1.5 *in fine*).

- **Rellevància de la delimitació**
 - Representació unitària i sindical (art. 62 i seg., ET).
 - Treball a distància (art. 13, ET).
 - Inviolabilitat de la persona del treballador (art. 18, ET).
 - Mobilitat geogràfica (art. 40, ET).
 - Subrogació empresarial (art. 44, ET).
 - Negociació col·lectiva (convenis col·lectius infraempresarials).

4. UNITAT PRODUCTIVA AUTÒNOMA

- Origen: art. 44.1 de l'ET
 - “**El canvi de titularitat** d'una empresa, d'un centre de treball o **d'una unitat productiva autònoma** no extingeix per si mateix la relació laboral, i el nou empresari queda subrogat en els drets i les obligacions laborals i de Seguretat Social de l'anterior...”.
- Criteri jurisprudencial d'identificació
 - “Que pugui disgregar-se de l'empresa i actuar amb autonomia” (SSTS de 27 d'abril i 9 d'octubre de 1988).

5. EMPRESARI I RESPONSABILITAT

○ PUNT DE PARTIDA

- Llibertat per a fer negocis jurídics.

○ RESPOSTES LEGISLATIVES

- Contractació i subcontractació d'obres i serveis (art. 42, ET).
- Prohibició de cessió il·legal de treballadors (art. 43, ET).
- La transmissió/successió d'empresa (art. 44, ET).

○ RESPOSTES JURISPRUDENCIALS

- Grups d'empresa.

6. GRUPS D'EMPRESA: CONCEPTE GENERAL

- Direcció econòmica unitària.
- Cada empresa conserva la seua personalitat jurídica.

- Tipus:
 - a) Verticals o per subordinació (art. 42.1 del codi de comerç).
 - Societat dominant i dependent.
 - b) Horitzontals o per coordinació.

6. GRUPS D'EMPRESA: L'ALÇAMENT DEL VEL DE LA PERSONALITAT JURÍDICA

○ MOTIUS O INTERESSOS PRINCIPALS

- Gestionar un capital més gran amb flexibilitat.
- Disposar d'una plantilla més gran.
- Evitar o provocar insolvències.

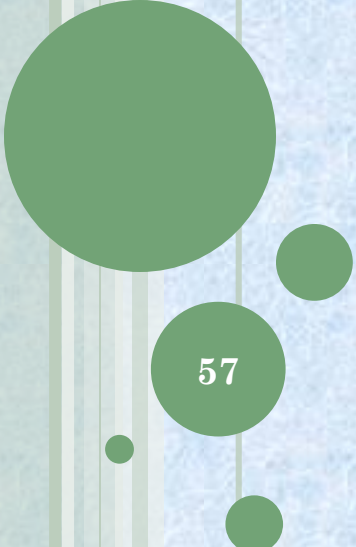
○ CONSEQÜÈNCIES

- Responsabilitat empresarial **solidària**: protecció del treballador (i dels altres creditors).
- També, aplicació real dels drets lligats a la dimensió de l'empresa:
 - Per ex.: límit de l'art. 15.5 de l'ET: límit a la concatenació de contractes de duració determinada.

○ Càrrega de la prova: *a priori*, del demandant.

6. GRUPS D'EMPRESA: L'ALÇAMENT DEL VEL DE LA PERSONALITAT JURÍDICA

- GRUP D'EMPRESA A EFECTES LABORALS:
- **Grup empresarial:** confusió de dirigents i accionistes.
- **Elements addicionals:** funcionament unitari de les organitzacions de treball (*vid.* STS 24/10/2015).
 - *Empresa aparent, comunicació/confusió/unitat de:*
 - Plantilles
 - Patrimonis
 - Contractes i subcontractes = confusió patrimonial?
 - Caixa (permeabilitat comptable)
 - Els casos de col·laboració econòmica i de la centralització de tresoreria (*cash pooling*).
 - **Ús abusiu de la direcció unitària** o personalitat jurídica.

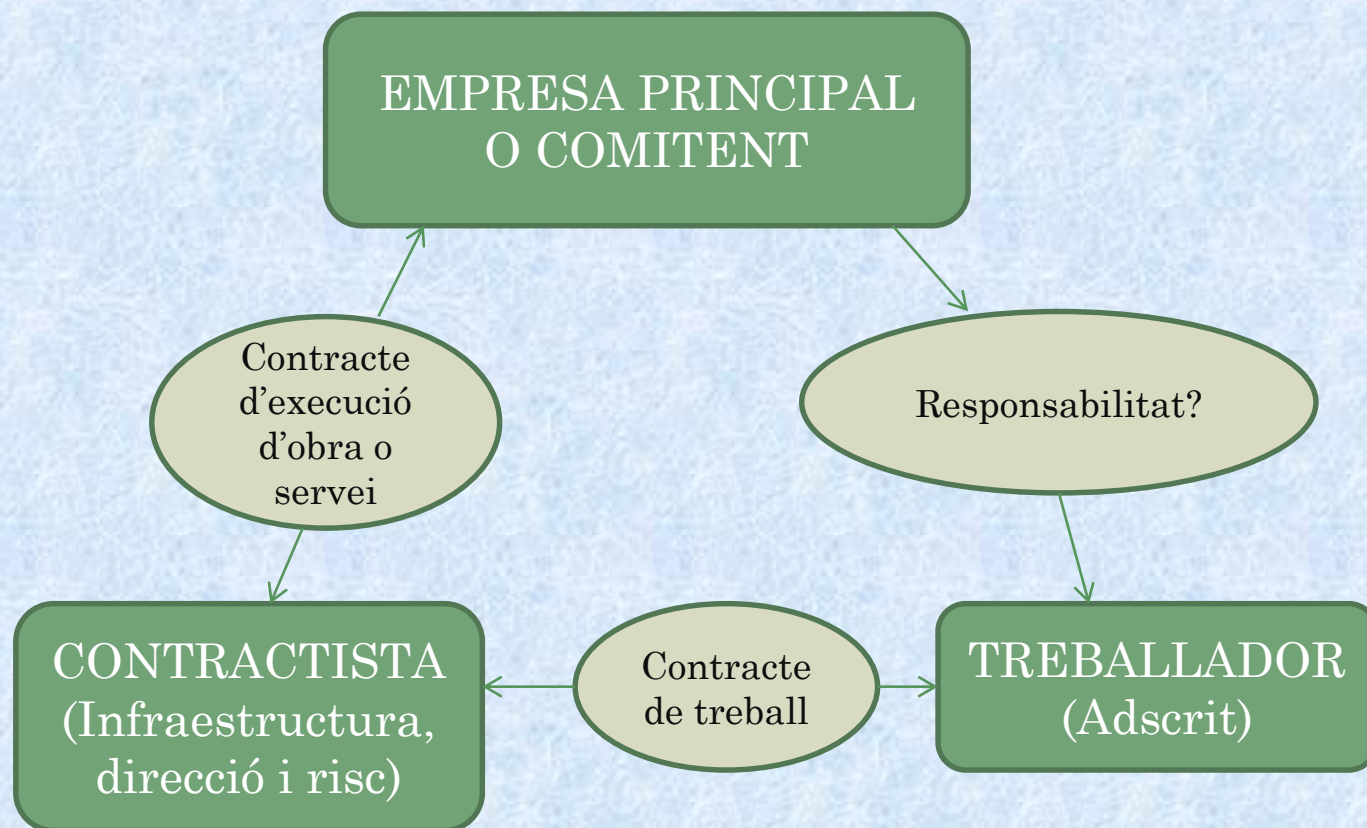
TEMA 2
EL CONTRACTE DE TREBALL
Àmbit d'aplicació del DT
L'empresari (part II)

57

Óscar Requena Montes
Dep. de Dret del Treball i de la Seguretat Social
Universitat de València

1. CONTRACTES I SUBCONTRACTES DE BÉNS I SERVEIS

○ Estructura d'una contracta o subcontracta

1. CONTRACTES I SUBCONTRACTES DE BÉNS I SERVEIS

○ **MARC NORMATIU BÀSIC**

- Art. 42, ET: “Subcontractació d’obres i serveis”
 - En el context de la llibertat d’empresa (art. 38, CE).
- Art. 24, LPRL: “Coordinació d’activitats empresarials”
- LGSS (RDL, 8/2015)
 - Art. 18 i 142: “Subjecte responsable”.
 - Art. 168.1: “Supòsits especials de responsabilitat a l’efecte de les prestacions” .
- Art. 42.3, LISOS: “Responsabilitat empresarial”

2. CONTRACTES DE *PRÒPIA* *ACTIVITAT*: CRITERIS

- **Empresari principal:** “Els empresaris que contracten o subcontracten (cadena) la realització d’obres o serveis corresponents a la mateixa activitat que fan ells...” (art. 42.1, ET).
 - Diferència amb cessió il·legal de treballadors.
- Criteri ampli: “**essencial**” o “**indispensable**”
 - Activitat que ha de fer necessàriament el comitent o el contractista → inclou tasques addicionals (p. ex.: neteja i seguretat).
 - “Tot allò que cal per a fer la seua activitat”.
- Criteri restrictiu: “**inherent al cicle productiu**”
 - Activitat que és inherent al procés productiu: conjunt d’operacions normals considerades totalment necessàries per a l’obtenció d’un resultat.
 - “Tot allò que s’incorpora al producte o servei que ofereix”.

2. CONTRACTES DE *PRÒPIA* *ACTIVITAT*: INDICIS I EXCLUSIÓ

- **Indicis** per a delimitar l'*activitat pròpia* de l'empresa principal:
 - Activitats que integren el cicle productiu.
 - Habitualitat de les activitats complementàries essencials .
 - El producte o servei que ofereix en el mercat.
 - Regulació legal i convencional aplicable.
 - Objecte social real.
 - Imatge corporativa.

Exclusió declarativa (art. 42.2.3r, ET): si no hi ha empresari o l'activitat no està vinculada a l'empresa.

2. CONTRACTES DE *PRÒPIA* *ACTIVITAT*: CASOS PRÀCTICS

○ Casos pràctics per resoldre a classe:

- Empresa de seguretat encarregada de la vigilància dels edificis de l'**Administració Pública** (STS 18/1/95, Rec. UD 150/1994).
- Empresa de missatgeria encarregada del servei de paqueteria i valisa d'una **entitat bancària** (STSJ de Catalunya, de 29 de març de 1999, Rec. 5533/1998).
- Empresa contractada per a servir àpats en un **col·legi major** (STS 24/11/98, Rec. UD 517/1998).
- Empresa dedicada a l'atenció a persones majors en virtut de contracta firmada amb un **ajuntament** (STS 5/12/11, Rec. UD 4197/2010).
- Entitat dedicada a l'ensenyament que firma un contracte d'arrendament de serveis amb l'**INEM** per a impartir cursos de formació professional (STS 29/10/98, Rec. UD 1213/1998).

2. CONTRACTES DE *PRÒPIA ACTIVITAT*: CASOS PRÀCTICS

○ Casos pràctics per resoldre a casa:

- Heu d'oferir arguments que sustenten la vostra qualificació de la contracta com de *pròpia activitat* o no, segons la teoria del cicle productiu. Posteriorment, intenteu trobar la sentència i llegir-la.
 1. Empresa de construcció encarregada de construir edificis en els terrenys aconseguits per un promotor immobiliari.
 2. Empresa de construcció que alçarà uns quants edificis en virtut d'una contracta firmada amb l'empresa a la qual l'Administració adjudica aquest encàrrec.
 3. Empresa de transport sanitari no urgent que presta aquest servei en virtut d'una contracta firmada amb una empresa a la qual el Servei de Salut adjudica aquesta tasca.

3. CONTRACTES I SUBCONTRACTES: RESPONSABILITATS *EN CADENA*

○ **RESPONSABILITAT SOLIDÀRIA**

- De les obligacions concretes pels contractistes i subcontractistes...
 - Sobre quines matèries?
 - Salarials i de Seguretat Social (continuació en diapositiva següent).
 - Durant el període de vigència de la contracta.
 - Respecte als treballadors adscrits i
 - Sempre que siga de **pròpia activitat** (requisit *sine qua non*).

3. CONTRACTES I SUBCONTRACTES: RESPONSABILITATS *EN CADENA*

- **RESPONSABILITAT SOLIDÀRIA**
- En matèria **SALARIAL**
 - Exigible durant **l'any següent** després de la finalització de l'encàrrec.
 - Límit: prescripció d'accions (art. 59, ET).
 - Salarial \neq **laboral**
- En matèria de **SEGURETAT SOCIAL**
 - Exigible durant **els tres anys següents** després de la finalització de l'encàrrec (Llei 13/2012, de 26 de desembre).
 - Límit: prescripció d'accions (art. 59, ET).
 - Quotes no pagades i prestacions per falta d'afiliació, alta o cotització.

3. CONTRACTES I SUBCONTRACTES: RESPONSABILITATS *EN CADENA*

○ **RESPONSABILITAT SOLIDÀRIA**

→ Pels deutes de quotes amb la Seguretat Social contrets pels contractistes/subcontractistes...

→ En un **període anterior** a la firma de la **contracta**.

PERÒ...

→ L'empresari principal té la possibilitat d'exonerar-se de responsabilitats si

→ Aconsegueix una certificació negativa per descoberts de la TGSS o

→ Han transcorregut 30 dies sense rebre resposta des que se sol·licita (42.1, ET).

3. CONTRACTES I SUBCONTRACTES: RESPONSABILITATS *EN CADENA*

- **RESPONSABILITAT SUBSIDIÀRIA**
- En matèria de **Seguretat Social** (art. 142.1 i 168.1, LGSS 2015):
 - **Quan?**
 - Criteri estricte: si **no** és de *pròpia activitat* (STS 23/9/08, Rec. 1048/2007).
 - Criteri ampli: encara que siga de *pròpia activitat* (Camps Ruiz, 2016).
 - **Quotes** no pagades i **prestacions** per falta d'afiliació, alta o cotització.
 - **Excepcions**
 - Millores voluntàries o
 - L'obra contractada consisteix exclusivament en les reparacions que pugua contractar el titular d'un domicili respecte al seu habitatge.

3. CONTRACTES I SUBCONTRACTES: RESPONSABILITATS EN CADENA

○ RESPONSABILITAT ADMINISTRATIVA

- En matèria de **PRL: vigilar el contractista o subcontractista** (art. 24.3 LPRL i 42.3, LISOS):
 - Si és de pròpia activitat
 - Durant el període de vigència de la contracta.
 - Responsabilitat solidària respecte d'infraccions produïdes al centre de treball de l'empresa principal i que afecten els treballadors de l'empresa contractista o subcontractista ocupats en aquest centre.

3. CONTRACTES I SUBCONTRACTES: RESPONSABILITATS *EN CADENA*

○ RESPONSABILITAT ADMINISTRATIVA

- En matèria de **Seguretat Social**:
 - Comprovació prèvia d'afiliació i alta en la SS dels treballadors adscrits.
 - Quan? (art. 16.5 i 16.6, LGSS).
 - Pròpia activitat; o
 - Prestació contínua als seus centres de treball.
 - Infracció greu (art. 22.11, LISOS).

4. ALTRES GARANTIES A FAVOR DELS TREBALLADORS (I DELS RLT)

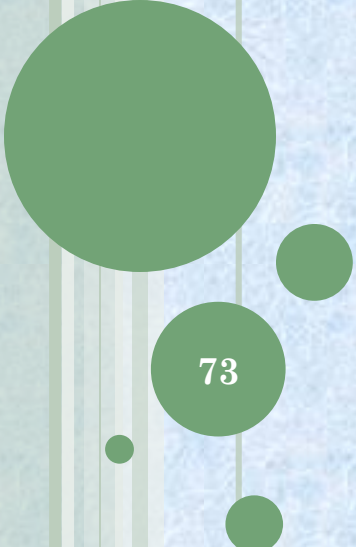
- **Informació:** (siga o no de pròpia activitat)
 - Identitat de l'empresa principal, abans de l'inici de la prestació, als treballadors adscrits i a la TGSS (42.3 i 42.5, ET).
 - Informe complet de la contracta als RLT (42.4, ET).
 - Llibre registre si les empreses comparteixen de forma continuada el mateix centre de treball.

4. ALTRES GARANTIES A FAVOR DELS TREBALLADORS (I DELS RLT)

- **Representació:** (siga o no de pròpia activitat)
 - Assessorament dels RLT de la principal si (42.6, ET):
 - No hi ha RLT en l'empresa contractista o subcontractista;
 - Comparteixen centre de treball i
 - No consisteix a reclamar a l'empresa de la qual depèn.
 - Coordinació dels RLT de les empreses i ús dels locals de l'empresa principal (42.7 i 81, ET).
 - Quan comparteixen de manera continuada centre de treball .

5. MESURES ESPECÍFIQUES EN EL SECTOR DE LA CONSTRUCCIÓ

- Llei 32/2006, de 18 d'octubre i RD 1109/2007, de 24 d'agost.
- **Requisits específics** exigits a les empreses.
- **Límits a l'encadenament** de subcontractacions
 - Infracció greu o molt greu (12.27 i seg. de la LISOS).
- **Llibre de subcontractació**: infracció greu (art. 12.28.a de la LISOS).
- **Informació als RLT**
 - Millores a partir dels convenis col·lectius.
 - Infracció greu (art. 12.28.d de la LISOS).

TEMA 2
EL CONTRACTE DE TREBALL
Àmbit d'aplicació del DT
L'empresari (part III)

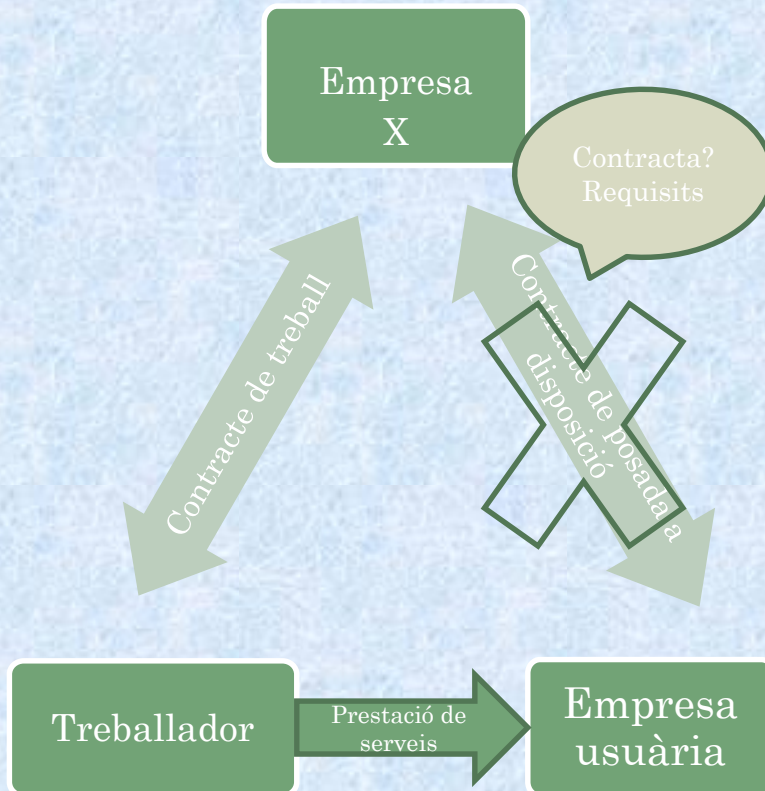
73

Óscar Requena Montes
Dep. de Dret del Treball i de la Seguretat Social
Universitat de València

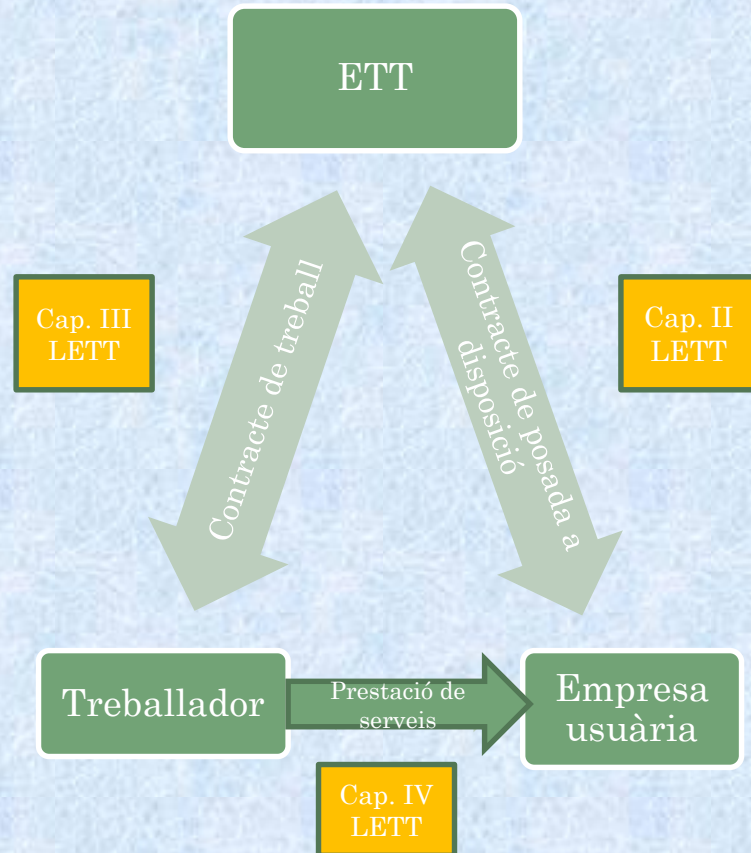

1. CESSIÓ IL·LEGAL DE TREBALLADORS I EMPRESES DE TREBALL TEMPORAL

CESSIÓ IL·LEGAL DE TREBALLADORS

CESSIÓ MITJANÇANT ETT

2. CESSIÓ IL·LEGAL DE TREBALLADORS: PRESUMPCIÓ I INDICIS

- **Es presumeix que existeix si l'objecte de la contracta/cessió/negoci:**
 - **No consisteix** en una **prestació d'un servei integral, amb autonomia, solvència i iniciativa pròpia** (que fa una empresa contractista real).
sinó que... simulant ser una contracta...
 - **Consisteix**, purament i simple, a posar treballadors contractats a la disposició temporal d'altres empreses, a fi de fer front a les necessitats del mercat. És a dir, **el contractista/cedent no és realment una empresa** (parlem, doncs, d'empresa aparent).

2. CESSIÓ IL·LEGAL DE TREBALLADORS: PRESUMPCIÓ I INDICIS

- **Empresa aparent:** com la reconeixem?
Quins criteris o **indicis** hi ha per a identificar la cessió il·legal de treballadors?
 1. L'empresa cedent **no és ETT i no té algun dels requisits següents** (art. 43.2, ET):
 - Activitat definida i delimitada.
 - Mitjans necessaris per a exercir l'activitat (risc).
 - Organització pròpia i estable.
 - Capacitat o exercici efectiu de funcions empresarials (direcció i control de l'activitat laboral).
 2. **És una ETT però incompleix** els articles 6 (condicions de contractes temporals i formatius) i 8 (exclusions) de la Llei 14/1994 (LETT).

3. CESSIÓ IL·LEGAL DE TREBALLADORS: EFECTES

○ **RESPONSABILITAT SOLIDÀRIA ***

(art. 43.3, l'ET; art. 168.2, LGSS; art. 16.3, LETT)

- En matèria d'obligacions laborals.
- En matèria de **Seguretat Social**.
- En matèria **administrativa**:
 - Molt greu (art. 8.2 i 39 a 41, LISOS).
- En matèria **penal** (art. 312.1, CP): “traficar amb mà d'obra”.
 - Pena de presó de dos a cinc anys i multa de sis a dotze mesos.

* Encara que la cessió il·legal ja no subsistisca (STS de 20 de maig de 2015, Rec. 179/2014).

3. CESSIÓ IL·LEGAL DE TREBALLADORS: EFECTES

- **UNA GARANTIA ESPECÍFICA DELS TREBALLADORS** (art. 43.4, ET)

- **Fixos** (a elecció seua)*:

- En empresa cedent (en el cas que siga real).
- En empresa cessionària. En aquest cas:
 - Igualtat de condicions amb un treballador comparable o equivalent (també en retribució).
 - L'antiguitat computa des de l'inici de la cessió il·legal.
 - Diferències econòmiques amb caràcter retroactiu (aplicació *ex tunc*).
 - En les AP: per temps indefinit, però no fix de plantilla.

* **Condició *sine qua non***: que subsistisca la cessió (STS de 8 de juliol de 2003, Rec. UD 2885/2002).

4. EMPRESA DE TREBALL TEMPORAL (ETT): CONCEPTE

- **CONCEPTE** (art. 1 a 5, LETT, i 43.1, ET):
 - **Intermediari + cedent de treballadors**:
 - L'ETT **contracta treballadors** (diferència amb agència d'ocupació).
 - Una empresa (denominada usuària) interessada a contractar temporalment treballadors paga a l'ETT.
 - L'ETT els **cedeix** (*posar a disposició*) a la usuària.
 - **Alternativa lícita** a la contractació directa i a la subcontractació.
 - **Regulació principal**: art. 43, ET, **LETT** i **RD 4/1995**, de 13 de gener.
 - Al mateix temps, **poden actuar com a agències d'ocupació** (art. 1, LETT, després de la Llei 3/2012).
 - En aquest cas, cal que expresse en quina condició actua.

5. EMPRESA DE TREBALL TEMPORAL (ETT): REQUISITS (I)

○ REQUISITS SUBJECTIUS

- **Autorització administrativa** (art. 2, LETT).
- **Estructura organitzativa:** tres treballadors amb contracte indefinit i elements per a fer la selecció i formació dels treballadors que se cedeixen (art. 2.2.a, LETT).
- **Solvència:** no tenir deutes fiscals o de SS i constituir una garantia per possibles deutes de distint tipus (art. 2 i 3, LETT).
- **Dedicació exclusiva** (excepcions: agència d'ocupació, assessorament, formació).
- Incloure en la **denominació:** *empresa de treball temporal* o *ETT*.

5. EMPRESA DE TREBALL TEMPORAL (ETT): REQUISITS (II)

○ REQUISITS OBJECTIUS

- Supòsits legalment **permesos** (art. 6, LETT)
 - Els mateixos supòsits i requisits que en els contractes temporals conjunturals típics i contractes formatius.
 - Els supòsits no es poden ampliar mitjançant la negociació col·lectiva.
- Supòsits **exclusos** (art. 8, LETT)
 - *Esquiroleig*
 - Acomiadament improcedent o per causes dels art. 50, 51 o 52.c de l'ET, llevat de força major, durant els dotze mesos anteriors.
 - Treballs especialment perillosos.
 - Entre ETT.

6. RELACIÓ ENTRE L'ETT I EL TREBALLADOR

○ TIPUS DE TREBALLADOR

- Personal propi: els que presten serveis per a l'ETT.
- Els contractats per a ser posats a la disposició d'altres empreses.
 - **TIPUS DE CONTRACTE** (art. 10, LETT)
 - Contracte indefinit (inusual).
 - Contracte temporal.
 - Per a cobrir un o diversos* contractes de posada a disposició.

○ FACULTATS DE L'ETT

- **Disciplinàries** (art. 58, ET; art. 15, LETT).
 - Les **organitzatives** corresponen a l'**empresa usuària** (art. 6.1 i 15.2, LETT) → l'ETT no és una contractista.

○ OBLIGACIONS DE L'ETT (art. 12, LETT)

- Salarials, de Seguretat Social, de contractació, d'informació sobre condicions laborals, de formació (gratuïta) general i en PRL (en aquesta última matèria, vegeu també l'RD 216/1999).

7. RELACIÓ ENTRE L'EMPRESA USUÀRIA I EL TREBALLADOR

○ FACULTATS DE L'EMPRESA USUÀRIA

- Direcció i control de l'activitat del treballador.
- Especificació de l'objecte del contracte i fixació i modificació de les condicions de treball (art. 15.1, LETT).
- Proposar (no aplicar) sancions al treballador.

○ OBLIGACIONS DE L'EMPRESA USUÀRIA

- Donar informació a l'ETT:
 - Sobre les condicions de treball.
 - Sobre els riscos derivats del lloc de treball i de les mesures de protecció i prevenció que ha d'adoptar.

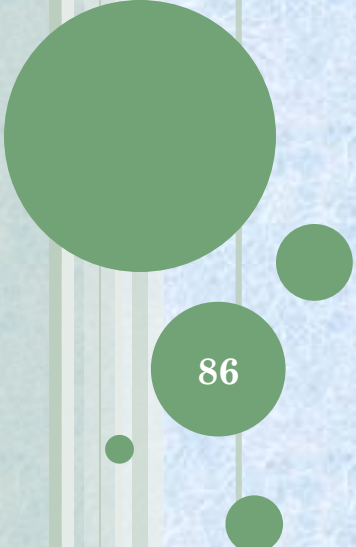
8. CESSIÓ MITJANÇANT ETT: EFECTES

○ GARANTIES DELS TREBALLADORS

- Gratuïtat dels serveis de l'ETT (art. 12, LETT).
- Condicions essencials de treball i ocupació (art. 11, LETT).
- Indemnització per finalització del contracte: 12 dies de salari/any, llevat de contracte formatiu o millora per conveni.
- Informació sobre PRL per l'empresa usuària (art. 16.1 i 2, LETT).
- Representació per RLT de l'empresa usuària (art. 9 i 17.1, LETT).
- Accés a serveis comuns (art. 17.2, LETT).
- Igualtat d'oportunitats en l'accés a llocs de treball permanents i a formació (art. 17.3 i 4, LETT).

8. CESSIÓ MITJANÇANT ETT: EFECTES

- **RESPONSABILITAT SUBSIDIÀRIA** de l'empresa usuària o cessionària (art. 16.3, LETT).
 - De les obligacions salarials.
 - Incloent-hi la **indemnització per extinció de contracte**.
 - De les obligacions en matèria de **Seguretat Social**.
- **RESPONSABILITAT ADMINISTRATIVA**
 - Infraccions de l'ETT (art. 18, LISOS).
 - Infraccions de l'empresa usuària (art. 19, LISOS).

TEMA 2
EL CONTRACTE DE TREBALL
Àmbit d'aplicació del DT
L'empresari (part IV)

86

Óscar Requena Montes
Dep. de Dret del Treball i de la Seguretat Social
Universitat de València

1. LA SUCCESSION D'EMPRESA: NOCIONS BÀSIQUES PRÈVIES

- **Cedent** = transmissor/transmitent = empresari anterior
- **Cessionari** = adquirent = empresari successor.
- **Subrogació** = posar en el lloc de l'altre.
- Actes *inter vivos* o *mortis causa*.
- Entre els actes *inter vivos*, la successió d'empresa a efectes laborals pot ocórrer en **diversos tipus de negocis mercantils**, com per exemple la fusió, l'escissió i l'absorció de societats.

2. LA SUCCESSION D'EMPRESA: DEFINICIO

- **Successió** = transmissió = **canvi de titularitat**.
 - No és necessari transmetre la propietat, sinó la **titularitat** (ex.: arrendament).
- **Objecte de transmissió**: l'empresa
 - Entesa en sentit flexible: també *centre de treball* i *unitat productiva autònoma*.
- Més que el *nomen iuris*, és rellevant que siga:
 - “Una **entitat econòmica que manté la seua identitat**, entesa com un **conjunt de mitjans organitzats a fi** de portar a terme una **activitat econòmica**, essencial o accessòria” (art. 44.2, ET).
 - “Conjunt d'elements patrimonials susceptible d'explotació econòmica independent i capaç d'oferir béns o serveis al mercat” (STS de 27/10/94 i de 14/02/11).

3. LA SUCCESSION D'EMPRESA: EXCLUSIONS

- Simple transmissió d'**accions o participacions socials**.
- Mera transmissió d'**elements** de l'empresa (maquinària, local).
- **Continuació** d'activitat per un altre empresari amb els seus **propis mitjans** (ex. contractes, adjudicacions...).
- Quan l'activitat de l'entitat econòmica es limita a l'execució d'una **obra determinada**.
- La **mera cessió d'activitat, sense transmissió d'altres elements** (patrimonials), no és transmissió d'empresa.
 - **Excepció:** part essencial de la **plantilla** (nombre i competències) en sectors en què **l'activitat es basa fonamentalment en la mà d'obra** (successió de plantilla).

4. LA SUCCESSION D'EMPRESA: INDICIS PER A VALORAR-LA EN RELACIÓ AMB L'ART. 44 DE L'ET

- Tipus d'entitat econòmica.
- Si s'han transmès elements materials o no.
- El valor dels elements immaterials abans de la transmissió.
- Si el nou empresari es fa càrrec de la majoria dels treballadors o no.
- Transmissió de la clientela.
- Grau d'analogia entre activitats exercides abans i després de la transmissió.
- Si s'escau, duració de la suspensió de les activitats.
- Clau: **l'anàlisi en conjunt.**

5. LA SUCCESSION D'EMPRESA: EFECTES GENERALS (I)

- Idea de base: **estabilitat en l'ocupació**
 - La successió no es causa d'extinció de la relació laboral (art. 44.1, ET).
 - Es manté el mandat dels RLT en els mateixos termes
 - Quan l'entitat econòmica transmesa “**conserve l'autonomia**” (art. 44.5).
 - Com a regla general, es manté com a conveni col·lectiu aplicable el que ho era en el moment de la transmissió.
 - Respecte a les condicions laborals dels treballadors, el nou empresari queda **subrogat** (responsabilitat solidària) en els drets i les obligacions que haja adquirit el cedent (empresari anterior). → → →

5. LA SUCCESSION D'EMPRESA: EFECTES GENERALS (II)

- **RESPONSABILITAT SOLIDÀRIA en matèria:**
- **Laboral (art. 44.3, ET)**
 - Per actes **entre vius** (*inter vivos*).
 - Durant **tres anys** després de la transmissió.
 - Obligacions que encara no s'hagen satisfet.
 - Quant als **deutes**: respecte de **tots els treballadors** –cedits o no– (STS 15/07/03, Rec. 3442/01).
 - Que hagen nascut
 - Abans de la transmissió.
 - Després de la transmissió, si la cessió és declarada delictiva (art. 44.3, ET).
- **De Seguretat Social**, incloent-hi els compromisos de pensions, en els termes que preveu la normativa específica i, en general, si és el cas, totes les obligacions en matèria de protecció social complementària.

6. LA SUCCESSION D'EMPRESA *MORTIS CAUSA*

- **Causa de terminació del contracte de treball** (ex. art. 49.1.g, ET): “Per mort, jubilació en els casos previstos en el règim corresponent de la Seguretat Social, o incapacitat de l’empresari, sens perjudici del que disposa l’article 44, o per extinció de la personalitat jurídica del contractant”.
- **Llevat que els hereus continuen l’activitat** (directament o transmetent-la a un tercer).
 - No sols operacions que facen els hereus de liquidació de l’empresa.
- **Desaparició de la personalitat jurídica**
 - Quan l’activitat no continua → art. 51, ET: acomiadaments col·lectius.
 - Quan l’activitat continua (cas de fusions) → art. 44, ET.

7. LA SUCCESSION D'EMPRESA: CONVENI APLICABLE (ART. 44.4, ET)

- **REGLA GENERAL:** els treballadors afectats per la successió s'han de continuar regint pel **conveni col·lectiu que en el moment de la transmissió era aplicable** a l'entitat econòmica transferida.
 - Es manté:
 - Fins a la **data d'expiració** del conveni col·lectiu d'origen o
 - Fins a l'**entrada en vigor d'un altre conveni** col·lectiu nou que siga aplicable a l'entitat econòmica transmesa.
- **EXCEPCIÓ:** mitjançant pacte en contra, establert en un **acord d'empresa**.
 - Entre quines parts?: entre el cessionari i els RLT.
 - Quan?: una vegada consumada la successió.

8. MESURES LABORALS AMB MOTIU DE LA TRANSMISSIÓ (ART. 44.9, ET)

- L'empresari –cedent o cessionari– interessat a adoptar **mesures laborals** en relació amb els seus treballadors ha de:
 - Iniciar un **període de consultes** amb els RLT sobre les mesures previstes i les conseqüències per als treballadors.
 - Amb prou antelació, abans que les mesures es porten a efecte.
 - Cal negociar de bona fe, per tal d'assolir un acord.
 - Si les mesures consisteixen en **trasllats col·lectius o MSCT de caràcter col·lectiu**, el període de consultes s'ha d'ajustar als articles 40.2 i 41.4 de l'ET.
- **Obligació dels empresaris** –siguen cedents o cessionaris– (art. 44.10, ET): no poden al·legar que la transmissió de l'entitat ha sigut una decisió de “les empreses que exerceixen el control sobre ells” per tal d'evitar les obligacions de consulta (vistes ací) i d'informació (a continuació).

9. GARANTIES D'INFORMACIÓ A FAVOR DELS RLT (I)

- No sols als representants legals dels treballadors (RLT) afectats directament, sinó també als RL dels altres treballadors (si n'hi ha) que presten serveis per al cedent o per al cessionari.
- Informació que s'ha d'oferir als RLT (i si no hi ha RLT, als treballadors “que puguin ser afectats per la transmissió”) (art. 44.6 i 7 de l'ET):
 - Data prevista de la transmissió.
 - Motius de la transmissió.
 - Conseqüències jurídiques, econòmiques i socials de la transmissió (per als treballadors).
 - Mesures previstes respecte dels treballadors.
- Venda de l'empresa en situació de concurs: dret dels RLT a ser escoltats (art. 149.1, LC).

9. GARANTIES D'INFORMACIÓ A FAVOR DELS RLT (II)

- **En quin moment** s'ha de comunicar la transmissió als RLT o als treballadors? “**Amb prou antelació**” (art. 44.8, ET).
 - **Cedent:** abans que s'efectue la transmissió.
 - **Cessionari:** en tot cas, abans que la transmissió afecte les condicions d'ocupació i de treball dels treballadors.
 - **Regla específica:** en els **casos de fusió i escissió** de societats: “quan es publiqui la convocatòria de les juntes generals que han d'adoptar els acords respectius” (art. 44.8, ET).